

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

стабільності світу, стабільності всього кращого в людині. Разом з тим традиція ніколи не сприймалась як догма чи канон. Традиція ніяким чином не заперечує розвиток, а, навпаки, диктує потребу постійного оновлення, розширення, поглиблення. Тому традиційне мистецтво народу постійно супроводжують новації та новаторство.

Причетність до часу, відповідальність за нього – одна із суспільно вагомих рис, котра визначатиме рівень особистості майбутнього. Традиції народного мистецтва вчать наших сучасників уважно, аналітично ставитися до питань новаторства: у лоно народного мистецтва, власне, як і у всі види діяльності, не повинно потрапити випадкове, епізодичне. У цьому плані слід рівнятися на еталонні зразки, вивірені найпринциповішим суддею – часом і смаком попередніх поколінь; справжнє новаторство в народному мистецтві слід розуміти як таке, що в недалекому майбутньому перейде у ранг традиції.

У цій спробі визначити місце та роль народного мистецтва у вихованні гармонійно розвиненої особистості майбутнього, певна річ, накреслені лише деякі вихідні положення.

Висновок. Таким чином, при спеціальному і систематичному вивченні народне декоративно-ужиткове мистецтво розгалужується на складний та багатоаспектний комплекс досліджень, що

постає на часі як проблема важливої суспільної ваги і значущості.

1. Бехтерев В.М. *Творчество с точки зрения рефлексологии* // В кн. С.О.Грунберг. *Гений и творчество*. – Л., 1924.

2. Выготский Л.С. *Психология искусства*. – М., 1968.

3. *Героїчний епос українського народу: Хрестоматія*. – К.: Либідь, 1993. – 431 с.

4. Костюк Г.С. *Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості*. – К.: Радянська школа, 1989. – 607 с.

5. Оршанский Л.В. *Трудовое воспитание подростков в процессе внеурочных занятий народными промыслами: Дисс. ... канд. пед. наук*. – К., 1991. – 179 с.

6. Рондели Л.Д. *Народное декоративно-прикладное искусство*. – М.: Просвещение, 1984. – 144 с.

7. Рубинштейн С.Л. *Основы общей психологии*. – М.: Учпедгиз, 1946. – 704 с.

8. Рубинштейн С.Л. *Бытие и сознание*. – М., 1967.

9. Цируль К.Ю. *Ручной труд в общеобразовательной школе*. – С. – Пб: *Издание картографического заведения А.Ильина, 1894*. – 258 с.

Роман Гуревич, доктор педагогічних наук, професор,

директор Інституту перспективних технологій, економіки і фундаментальних наук
Вінницького державного педагогічного університету
ім. М. Коцюбинського

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті йде мова про застосування комп'ютерних технологій у процесі трудового навчання. Розглянуті можливості сучасних інформаційних технологій, заснованих на базі комп'ютерної техніки, переваги та недоліки використання комп'ютерів у навчанні. Наведені конкретні приклади використання комп'ютерів на уроках трудового навчання.

Постановка проблеми. Диво ХХ століття – комп'ютери, завдяки своїм унікальним можливостям, все частіше використовуються у різних галузях людської діяльності. Тут не може бути осторонь і навчально-виховний процес у закладах освіти різних типів і рівнів акредитації. Нині елементарна комп'ютерна грамотність – складова частина професійної підготовки фахівців у будь-якій галузі господарства країни. Водночас можливості інформаційно-комунікаційних (ІКТ) технологій роблять комп'ютер також привабливим

засобом реалізації самого процесу навчання. У багатьох країнах світу ІКТ навчання застосовуються вже давно, і набутий ними досвід надає можливість не тільки з різних точок зору оцінити їхні позитивні якості, а й виявити негативні, а також супутні проблеми та ефекти.

Ерою відродження комп'ютерного навчання (нагадаємо, що перші ЕОМ, які з'явилися понад 60 років тому, через значні розміри, високу вартість, відсутність навчальних програм і т.ін. застосовувались практично лише з метою

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

контролю знань студентів у деяких інститутах і університетах, стала поява персональних комп'ютерів (ПК) у 80-х роках ХХ ст. Це й не дивно, оскільки ПК “вийшов” з ігрового комп'ютера, а гра і навчання, як відомо, методично дуже близькі. ПК зняли безліч причин гальмування розвитку навчальних систем. Індивідуальний характер роботи, графічні можливості та звук, зворотний зв'язок і обчислювальні потужності створили чудові умови для навчання. З'явилися магнітні носії інформації – дискети, компакт-диски (CD), що дозволило зменшити фізичний розмір носіїв інформації, а взаємозамінюваність ПК дозволила „читати” дискети або диски де завгодно – на будь-якому комп'ютері.

З самого початку впровадження комп'ютерів у навчальні заклади ключовим питанням було їхнє використання в усьому освітньому процесі. У переважній більшості випадків це здійснюється поетапно. Можна виділити три етапи розвитку комп'ютеризації навчальних закладів:

1. Запровадження комп'ютерного обладнання в школі як допоміжного засобу освіти. Комп'ютер розглядається як доповнення до навчання.

2. Використання комп'ютерів у всьому процесі навчання. Забезпечення кожному учневі та вчителю доступу до ПК.

3. Зміни програм навчання, методів і системи навчання у цілому в зв'язку зі застосуванням комп'ютерів.

Різні країни нині знаходяться на різних етапах. Так, за оцінкою експертів [7] Англія, лідер серед країн, що користуються в навчанні комп'ютерами, знаходиться на другому етапі, іноді експериментує відповідно до третього етапу. Польща завершує роботу, пов'язану з виконанням першого етапу, а в окремих навчальних закладах ПК використовуються під час викладання більшості навчальних предметів [3]. Де за цією статистикою знаходиться Україна? На жаль, точно визначити це неможливо. Практично дослідження ефективності використання комп'ютерів у школах у значному масштабі не проводяться. У принципі, сьогодні немає ніяких достовірних даних досліджень, що оцінюють вплив застосування комп'ютерів на результати навчання, в тому числі й на результати трудового навчання учнів.

Між тим, як наголошено в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті: “Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують даліше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та

ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві” [4, 12]. У цьому державному документі поставлене завдання готувати людей високої освіченості і культури, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності в освоєнні та впровадженні новітніх наукомістких й інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Трудове навчання в тому або іншому варіантах у школі існує вже сотні років. Сьогодні в школах виділяють три основні етапи трудової підготовки школярів [6, 46]: 1) трудове навчання в 1 – 4 класах, яке здебільшого носить характер ручної праці; 2) виробничі технології (5 – 9 класи); 3) основи виробництва (10 – 12 класи).

Щодо завдань загальноосвітньої школи в галузі трудового навчання проведено ряд досліджень, результати яких збігаються у виділенні серед них чотирьох головних:

- ознайомлення учнів із основами сучасного виробництва;
- ознайомлення учнів із людською діяльністю;
- формування якостей особистості відповідно до вимог суспільства;
- забезпечення індивідуального підходу до учнів для розвитку їхніх здібностей [6, 29].

Ураховуючи другий і третій етапи трудового навчання, а також перші три завдання школи, наголосимо, що ми пропонуємо використовувати в школі та у вищих педагогічних навчальних закладах, де готують учителів трудового навчання, лише комп'ютерну техніку, що використовується в промисловості, адміністрації, торгівлі тощо. Звідси випливає, що в навчальних закладах повинні домінувати комп'ютери, які відповідають стандартам IBM PC.

Застосування такої техніки має значну кількість переваг:

- по-перше, школа навчає таким же технічним розв'язкам, як і в народному господарстві. Випускники навчальних закладів, де використовується стандартна техніка, мають переваги над тими, хто входить у ринок праці без знайомства з нею;
- по-друге, школа може брати на озброєння накопичений у різних галузях економіки досвід. Однакова техніка надає можливість користуватися у школах програмним забезпеченням, що використовується в економіці;
- по-третє, у разі застосування однакової техніки є можливість користування таким самим або подібним програмним забезпеченням у різних

освітніх закладах. Це, в свою чергу, спрощує обмін інформацією;

- по-четверте, на базі єдиного інформаційного інструментарію (скажімо, авторські програми та системи) стає можливим обмін освітнім програмним забезпеченням, що з'являється в школах.

До речі, деякі комп'ютерні програми з трудового навчання розроблені в дослідженнях О.В. Вацук й І.О. Петрицина [1;5], використовуються в загально-освітніх школах і ВНЗ Бердянська, Вінниці, Дрогобича, Самбора, Борислава.

Такі програми надають можливість: презентувати різноманітний ілюстративно-інформаційний матеріал високої якості зображення; одночасно демонструвати реальний об'єкт або динамічний процес та їхні схематичні образи, що полегшує розвиток абстрактного мислення; засвоєння поданого матеріалу в індивідуальному для кожного учня темпі сприймання; залучення до навчання всіх без винятку учнів; підтримання пізнавального інтересу до набуття нових знань, що підсилюється усвідомленням значення електронно-обчислювальної техніки в сучасному суспільстві [1, 12].

Значно можуть полегшити роботу вчителя і, що досить суттєво, виявити реальний рівень знань учнів тестові програми. Вони корисні ще й тому, що кожний учень може самостійно перевірити свої знання та звернути увагу на недостатньо засвоєний матеріал. Створені й використовуються диски з програмами-репетиторами, що дозволяють учням самостійно вивчати певний предмет, розв'язувати задачі, контролювати рівень знань тощо.

Усе, про що йшла мова вище, стосується до проблеми використання ПК на уроках взагалі і під час занять з трудового навчання, зокрема. Подальший виклад присвяtimo саме проблемі використання ПК у процесі трудового навчання переважно в 5 – 7 класах.

Відомо, що в умовах науково-технічного прогресу змінюється зміст освіти. Сьогодні школярі повинні бути ознайомленими з такими поняттями, як гнучка технологія, багатоопераційний верстат з числовим програмним управлінням, промислові роботи, автоматичні лінії, системи автоматичного проектування, мікропроцесори та мікропроцесорна техніка тощо.

Участь школярів у трудовій діяльності створює можливість для більш предметного їхнього ознайомлення з сучасною (в тому числі й комп'ютерною) технікою та шляхами її використання в конкретному виробництві. Хоча в трудовій діяльності учнів ПК поки що практично не використовуються, оскільки відсутня належна

навчально-матеріальна база в майстернях і немає спеціальних методичних розробок, усе ж таки ця проблема, особливо її теоретико-методична розробка в трудовому навчанні має особливу актуальність. Використання ЕОМ у трудовому навчанні пов'язане з розв'язанням низки дидактичних завдань, спрямованих на підвищення рівня навчання й виховання на уроках з цієї дисципліни. Досліджуючи проблему “комп'ютер у трудовому навчанні”, не можна не враховувати той факт, що лише за допомогою ЕОМ ми не навчимо учнів обробляти різні матеріали, не сформуємо уміння та навички, що становлять сутність загальної трудової підготовки.

Необхідність ознайомлення учнів з використанням комп'ютерів у сучасному виробництві зумовлена потребами цього виробництва в грамотних кадрах. Природно, що в 5 – 7 класах не стоїть завдання підготувати до діяльності, пов'язаної з використанням роботокомплексів, маніпуляторів і т.ін. Проте уроки трудового навчання мають давати психологічну та загальнотехнічну основу для освоєння нової техніки.

Розвиток виробництва, як відомо, веде до перетворення машинної техніки з триланкової до чотириланкової. Четверта ланка – керівна – заснована на використанні комп'ютера. Чотириланкова машинна техніка знаходить використання практично у всіх галузях виробництва. Це веде до того, що в праці робітників зростає складові функції контролю, наладки, програмування, ремонту та інших, пов'язаних з підготовкою виробництва. Для їхнього виконання потрібен не лише високий професіоналізм, а й такі якості особистості, як уважність, уміння швидко реагувати на покази приладів і обирати адекватні рішення, вміння логічно мислити тощо. Ці якості треба розвивати ще в школі.

На уроках трудового навчання школярі повинні якомога частіше використовувати комп'ютерну техніку, звертаючись до неї за допомогою, вчитись розуміти її значення у підвищенні продуктивності та культури праці. Трудове навчання у 5 – 7 класах, як відомо, засноване, в основному, на ручній і частково механізованій праці з використанням механізованих інструментів. І це виправдане з точки зору психології та фізіології. До того ж, не всяку техніку, що використовується в сучасному виробництві, можна встановити в шкільних майстернях. Проте й у чинній програмі 5 – 7 класів можна винайти шляхи використання комп'ютерної техніки на уроках, враховуючи матеріальну базу кабінету інформатики школи або сусіднього професійно-технічного училища, вищого навчального заклад тощо.

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Аналіз програми трудового навчання дозволив виявити деякі напрями використання комп'ютерної техніки на уроках:

5 клас – демонстрування трудових дій і операцій у динаміці (наприклад, визначення границі різання металу за розмітною лінією, побудова ескізу, пошук оптимального варіанту розкрою матеріалу тощо);

6 клас – використання комп'ютерної техніки як джерела інформації, необхідної для розробки технологічних карт, побудови за допомогою графопобудувача (плотера) креслень, ескізів та ін.;

7 клас – повторення на підвищеному рівні складності вказаних напрямів, спостереження за виконанням робіт на верстатах з ЧПУ.

Особливості вивчення ПК у трудовому навчанні полягають у можливості ознайомлення учнів з їхнім використанням у промисловості, сільському господарстві, побуті тощо. Так, у промисловості, наприклад, ПК може використовуватися як виконавець робочих операцій та дій у технологічному процесі; в проектуванні, конструюванні та технологічному плануванні; в здійсненні контролюючих функцій.

Залучаючи школярів до трудової діяльності, виконання якої пов'язане з необхідністю звернення за допомогою до ПК, маємо можливість ознайомити їх з аналогічним його використанням у промисловості. Скажімо, побудова креслення за допомогою плотера розкриває шляхи його використання під час підготовки конструкторської та технологічної документації; робота на верстатах з ЧПУ демонструє роль комп'ютера в керуванні робочими операціями обробки металу тощо.

За допомогою ПК можна підвищити рівень техніко-технологічного забезпечення операцій, що виконуються учнями. Під техніко-технологічним забезпеченням трудової діяльності школярів розуміємо механізми, верстати, пристрої, технологічну документацію, що використовуються для підвищення якості кінцевого результату (продукту) цієї діяльності. Програма трудового навчання у 5 – 7 класах передбачає формування в учнів загально-трудова уміння у процесі обробки матеріалів (деревини, металу тощо) ручними інструментами, за допомогою пристосувань, механізмів, верстатів. Для виконання операцій на якісно високому рівні школярі повинні засвоїти елементи графічної грамоти, технологічні процеси виготовлення виробів, навчитись організації праці та способам і прийомам контролю якості виробів.

Практичні роботи на уроках виконуються як правило, у такій послідовності: графічні роботи, технологічне планування, виконання операцій і контроль якості виробу. Виготовлення конкретної

продукції під час уроків і в позаурочний час вимагає ретельного додержання технологічної дисципліни. Учні повинні навчитися виконувати всі операції у повній відповідності з технологічною картою. Цьому питанню приділяється значна увага в програмах.

Зауважимо, що підготовку технологічних карт на вироби, що виготовляються в майстернях, можна здійснити за допомогою ПК. Розглянемо цей процес стосовно виготовлення відомого слюсарного інструменту – кернера.

У розробці технологічної карти виділяємо два етапи:

1. Визначення послідовності всіх операцій, у результаті здійснення яких із заготовки одержують готовий виріб.

2. Вибір необхідних інструментів (ріжучих і вимірювальних), пристосувань та обладнання.

Виконання першого етапу пов'язане з моделюванням технологічного процесу. Використовуючи знання, набуті під час вивчення тем “Робота на токарно-гвинторізному та фрезерному верстатах” і “Виготовлення виробів із металу з використанням різних деталей і різьбових з'єднань” (7 клас), а також знання з матеріалознавства, одержані в 5 – 6 класах, учні мають розробити весь процес виготовлення кернера. Для орієнтації у визначенні необхідних операцій і послідовності їхнього виконання учням пропонується заготівка та виготовлений зразок, а також креслення виробу. Програма для визначення послідовності операцій та їхньої кількості будується таким чином, щоб учень із значної кількості запропонованих дій міг вибрати необхідні. Комп'ютер надає учневі значний об'єм інформації та одночасно здійснює контроль за правильністю дій учнів.

Далі учні вже восьмого класу обирають різальний і вимірювальний інструменти, пристосування, механізми тощо, інформацію про які закладено в пам'ять ПК.

Ефективність виконання завдання зі складання технологічної карти та ескізу за допомогою ЕОМ полягає у тому, що учні одержують для роботи принтерний роздрук з розробленою документацією. При цьому розв'язуємо і дидактичне завдання. В процесі діалогу з ПК, що допомагає винайти правильне рішення, контролює та оцінює дії учня, глибше засвоюються зміст технологічних операцій, їхня послідовність, а це забезпечує їхнє безпомилкове виконання на верстаті під час уроку.

Як дидактичний засіб, ПК можна використовувати для розв'язання певних завдань трудового навчання. Скажімо, у 5 класі школярі

мають засвоїти поняття про технічний малюнок, ескіз, креслення (тема “Виготовлення виробів із деревини”). Досвід свідчить, що учні тривалий час не можуть встановити відмінність ескізу від креслення, дати точне визначення малюнку. Для вивчення та закріплення цих понять було розроблено навчальну програму, яка передбачала таке. На дисплеї ПК учні почергово бачили під відповідними номерами малюнки, креслення, ескізи (всього близько 100 об’єктів). Уважно розглянувши об’єкт, учень натиснув клавішу ПК, на якій відповідно стояла буква М (малюнок), К (креслення) або Е (ескіз). Відповіді підсумовувались. Кожна з них коментувалась, неправильна – пояснювалась, а правильна – підтверджувалась.

За допомогою ПК можна, за бажанням вчителя або учня, здійснити контрольне опитування з певної теми або розділу. Наші дослідження свідчать, що процес формування понять за допомогою комп’ютера йде ефективніше: багаторазове повторення визначень, понять, креслень, малюнків, ескізів тощо на дисплеї швидше виробляє в учнів алгоритм розпізнавання виду графічного зображення. Проведення контрольних робіт через 16 – 20 тренувальних робіт засвідчує гарний результат: помилки допускають не більше 2 – 3 учнів із класу в 20 школярів. Ефективність використання комп’ютера в даному випадку визначається ще й тим, що скорочується час на вивчення даної теми в програмі. ПК звільняє час для трудової діяльності, дозволяє учням ліквідувати прогалини в знаннях, повернутись до вивченого раніше матеріалу. У випадку виникнення труднощів учень може викликати необхідну інформацію на дисплей (скажімо, визначення певного поняття), і, прочитавши його ще раз, перейти до виконання завдання.

Отже, наш досвід свідчить, що ЕОМ на уроках трудового навчання доцільно використовувати в режимі навчання, тренажера та контролю. Природно, що режим роботи ПК визначає й тип програми: навчальна, тренувальна та контролююча. Дамо їм коротку характеристику.

У режимі навчання ЕОМ повинна вести учнів від незнання до знань. Навчальні програми можуть бути подані на компакт-дискетах, дискетах і презентувати учням нові знання, скажімо, про використання тих самих комп’ютерів на виробництві, у сільському господарстві, зв’язку, медицині, космосі та ін.

У режимі тренажера за допомогою комп’ютера відпрацьовується один елемент,

наприклад, уміння розрізняти за певними ознаками серед багатьох зображень одне конкретне. При розробці програми треба обов’язково передбачити реакцію комп’ютера на помилку та пояснення до неї. Пояснення може бути обов’язковим або викликатись на дисплей за бажанням учня. У програмі повинен бути чітко вказаний шлях слідування після того, як пояснення вивчене: повернутися до першого завдання та виконати його знову або рухатись далі.

У режимі контролю ПК рахує помилки, допущені учнями, і оцінює правильність відповідей. Тут слід чітко визначити шлях від одного завдання до іншого або допустити можливість повернення до попереднього завдання, проте не повідомляти додаткову інформацію.

Зауважимо, що те покоління, яке буде працювати в технічно оснащеному й комп’ютеризованому виробництві, сьогодні ще вчиться в школі. Тому дуже важливо поглибити в школі технічну підготовку молоді. Один зі шляхів – на базі чинних програм трудового навчання знайомити школярів із застосуванням ПК на виробництві, вчити їх “інформаційній культурі”, готувати до трудової діяльності, в якій електронно-обчислювальна техніка буде основним засобом виробництва.

Отже, постає актуальна проблема, як реально здійснювати навчання праці за допомогою ПК. Це пов’язано з відносно повільною і тривалою трансформацією сучасної освіти, що неминуче відставатиме від прогресу технічних засобів. Вирішальним моментом у цьому питанні є позиція вчителя. Спробуймо її зрозуміти.

Зазвичай, у кожного педагога є роками апробована методика викладання; він витрачає не так багато часу на підготовку до занять. Раптом, у нових умовах, від нього вимагають змінити сіль роботи, почати працювати з ПК. Отже, якщо вчитель вирішить залучити комп’ютер до навчання, він буде змушений витратити значно більше часу на підготовку до занять, причому не вдома, у комфортній обстановці, а в школі за допомогою фахівця з інформатики. Дійсно, приступивши до роботи з ПК, учитель змушений просити допомогу в колеги (оскільки він сам працювати з комп’ютером не може) і, таким чином, він сам виступає у ролі учня, що досить-таки зачіпає його самолюбство. Чим більше нових термінів (“комп’ютер”, “база даних”, “мультимедіа”, “гіпертекст” тощо), тим сильнішим є пасивний опір учителя настирливій вимозі використовувати ПК на уроках.

Висновки. Нині актуальною є проблема

РОЛЬ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ РЕМЕСЕЛ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ

підготовки вчителів до використання комп'ютерів ще у вищому педагогічному закладі освіти, – і не тільки викладача математики або фізики та основ інформатики, а й учителя трудового навчання. З цією метою у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського вже декілька років запроваджено підготовку вчителя трудового навчання зі спеціалізацією “Основи інформаційних технологій”, що допоможе поповнити сучасну школу вчителями, які володітимуть не лише технологіями індустріального виробництва, а й новітніми інформаційними системами і технологіями.

1. Ващук О.В. Активізація пізнавальної діяльності учнів 5 – 7 класів у процесі самостійної роботи на уроках трудового навчання засобами нових інформаційних технологій. Автореферат дис. ... канд. педаг. наук, спеціальність 13.00.02 – теорія і методика трудового навчання. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2001. – 20 с.

2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. Інформаційно-

телекомунікаційні технології в навчальному процесі і наукових дослідженнях. – Київ-Вінниця: ТОВ “Планер”, 2005. – 366 с.

3. Кедрович Гжегож. Теорія і практика використання комп'ютерних технологій в загальноосвітніх і професійних навчальних закладах Польщі. – К.: Вища школа, 2001. – 355 с.

4. Національна доктрина розвитку освіти. www.gdo.kiiv.ua. 17.04.2002. – 22 с.

5. Петрицин І.О. Формування в старшокласників техніко-конструкторських знань і вмінь засобами нових інформаційних технологій. Автореферат дис. ... канд. пед. наук, спеціальність 13.00.02 – теорія і методика трудового навчання. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 21 с.

6. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання: Теорія трудового навчання. – К.: ДІНІТ, 2000. – 248 с.

7. Sendov B. The second wave: problems of computer education. In R.Ennals, R.Gwyn and L.Zdzavchev (eds.), *Information Technology and Education*, Ellis Hoz Wood, Chichester, 1986.

Валентина Гриньова, доктор педагогічних наук, професор,

директор НДІ педагогіки і психології
ім. В. О. Сухомлинського

Харківського національного педагогічного університету
ім. Г. Сковороди

РОЛЬ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ РЕМЕСЕЛ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ

У статті йдеться про те, що головною функцією мистецтва вважається функція самореалізації особистості, причому цей процес пов'язується в першу чергу з трудовою діяльністю. Розглянуто предметне мистецтво України, зокрема, декоративно-ужиткове, до якого найчастіше відносять виготовлення й художнє оздоблення кустарним чи промисловим способом побутових речей, що мають не тільки практичне, а й естетичне значення.

Постановка проблеми. Чимало дослідників доводять, що із загального числа проявів національної культури найбільший вплив на формування особистості, яка відбувається найінтенсивніше в дитячому віці, справляє мистецтво. Це пов'язано з тими функціями, котрі мистецтво виконує як елемент суспільної та індивідуальної свідомості. Щоправда, судження щодо конкретного їх переліку в окремих учених дещо розходяться.

Мета статті – показати роль народних ремесел у національному вихованні особистості.

Основна частина. Головною для мистецтва вважається функція самореалізації особистості, причому цей процес пов'язується насамперед з трудовою діяльністю [2]. А.Канцедикас, поряд з функціями творчої самореалізації особистості та пізнавальною, акцентує увагу на об'єднуючому, колективізуючому впливові мистецтва та його комунікативних можливостях. Під комунікацією він розуміє інформаційно-емоційний зв'язок між попередніми, нинішнім та майбутніми поколіннями [4].

М.Селівачовим наголос робиться на функціях